

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. De actibus voluntatis Angelorum in primo instanti creationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

Disput. III. Quæst. II. Certam. II. 119

atque illico reuelatis crediderunt: quod ex dictis de scientiæ late dictæ actibus valde confirmatur: & pro his, vel illo Angelo supremo, cui immediate facta à Deo reuelatio fuit, & Dei locutionem illam esse certo, & euidenter abstractiue innotuit, confirmatur. vigentes. Habet enim adiutorium discursus naturalis euidens: quicquid Deus dicit verum est, vt reuelatis discursus necessario assentiretur, cuius assensus euidens non obest (vt nonnulli putant) sed iuvat potius, vt simul ob mortuum indubitæ reuelationis mortui connexionis præmissarum cum conclusione longe fortius, & indefectibilis, atque vt tale cognitum, in eius discursus maiore præmissa iterum firmius eidem veritati assentiantur. De quo latius controu. de fide. t. 2. de ente supernatur. Probatur secundo conclusio, quia Angelis cunctis indeliberatis etiam pius effectus credendi in instanti creationis adfuit (vt iam cert. 2. concl. 1. dicimus) quo ad credendum ex parte actus primi efficaciter determinaretur.

CERTAMEN II.

De actibus voluntatis Angelorum in primo instanti creationis.

1. Actus voluntatis Angelorum in actus virtutum, ex obiecto moralium, & theologalium diuidi possunt. Primi tursus in suas satis notas species, quorum Angelica natura capax est, nullquam ad præsens singularem recensenda, quia de eis omnibus eadem est difficultas, & decidendi ratio communis. Actus vero Theologales nempe Spei, & Charitatis scorsim recensendi, & examinandi hic erunt ob speciales eorum naturas ex quibus diuersæ suboriri possunt difficultates. Est autem sciendum de his omnibus actibus voluntatis, Angelicæ in primo creationis instanti secundum substantiam sumptis solummodo agi: sicut de actibus intellectus cert. 1. egimus. De eis quippe, vt liberi, & meritorii, non nisi, ex principio generali de necessaria duratione, vt rationalis creatura, etiam Angelica, deliberet (an scilicet diuisibilis, & temporis necessaria sit, an instantanea, & indiuisibilis sufficiat) definiti cordate potest: de vero questione, ex instanti, vt diximus. q. 3. agitur: ex cuius decisione actibus omnibus siue moralium siue theologalium virtutum, quoad eorum libertatem, & meritum vincta conclusione, simul & facile definiemus. Postremo loco de Angelorum beatitudine disputandum est cert. 3. quia sub hoc adhuc Doctoribus Scholasticis est in quibus intellectus ne, an voluntatis actibus consistat, neque eam decidendi locus hic opportunus, sed. t. 2. de ente supernaturali controu. vlti. de beatitudine perfectæ, & suprema Sanctorum in Patria, cuius ad instar imperfectæ, & imitativa status viæ beatitudinis, siue naturalis, viribusque naturæ solis habitas, siue supernaturalesque etiam fidei cognitionis supernaturales actibus natura rationalis adiuta habere, in via possit, cogitanda, statuendaque necessario est: utrum etiā quia, in quocumque actu siue intellectus, siue voluntatis, siue virtutis beatitudo veraque consistat, cum de vtraque, post examen, & decisionem, de virtutis facultatis actibus disputatio, & examen hoc veniat, eorum difficultatibus exploratis, ac dilucide definitis, retardari, turbanturque implicari nullatenus poterit, eius examen, ac definitio, solique difficultatibus, quæ ex beatitudinis propriæ perfectæ, & patriæ vel impropiæ imperfectæ ac viæ (in cuius facultatis actibus consistant) prædicatis specialibus, suboriantur dilucide examinandis, ac definiendis discussus incumbet.

2. Dicendum est primo: actus omnes virtutum moralium quorum natura Angelica est capax, ex obiecto, secundum substantiam sumptis, omnium Angelorum voluntates in primo creationis instanti exercuerunt: primum etiam affectum credendi, siue actum imperii ad intellectum, vt illico credat, etsi supernaturalem, secundum substantiam comprehendit. Conclusio hæc, etsi in terminis nullum hætenus habeat Patronum, nullum tamen aduersarium habet: imo virtute, & implere communis est plurium Theologorum, qui actus voluntatis, etiam,

supernaturalium virtutum & amoris Dei super omnia deliberatos, ac meritorios voluntatibus omnium Angelorum in creationis instanti concedunt: quod, & conclusio nem præsentem continet, & amplius, ac difficilius de eorum actuum libertate addit, & æqualis cum ipsis erit. q. 3. Probatur conclusio: quia id adeo disponi potest, prouidentia, qua diximus cert. 2. amotione cogitationum retrahentium ab honesti prosecutione, & immisione cogitationum, saltem quoad modum, supernaturalium (si aliqua earum supernaturalitas necessaria ad honestum obiectum virtutis moralis prosecutionem) in eam inducentium, unde subiti illi motus, & instantanei voluntatis Angelicæ indeliberato subsilirent: si autem ita à Deo fieri potuit, factum esse censendum est: ut, quia ad ornam, & decentiam naturæ Angelicæ quem attendisse, prouidentia sequi Deam, quatenus ex ipso solo erat, neque ex libero arbitrio Angelici vsu, & industria pendebat, vt in motibus hisce indeliberatis pendere non potuit, pro instanti creationis, quo primum ex eius arte, & manu illa prodibat, statum q. r. fuit. Confirmatur, quia subiti isti motus instantanei, & indeliberati in obiectum honestum, omnem voluntatis deliberationem, & præconclusionem præuenientes magnopere iuant, roborantque ex parte actus primi voluntatem vt post deliberare, etiam obiectum honestum prosecutioni: vt omnes scholastici fatentur, præsertim Vasquez, multa, & accurata Patrum, ac imprimis Augustini, eruditione, & à contrario subditorum motuum in turpia ex appetitu inordinato rationis consilium præueniente subtorum experientia indubitata demonstratur. Cum autem ex fine beatitudinis, ad quem per merita obtinendum Angelos Deus condidit, auxiliis gratiæ, quibus possent, & habitibus, quibus facilius, potentiusque, possent actus deliberatos ac meritorios exercere instructos de facto in primo creationis instanti fuisse communiter à Doctoribus censetur: ergo, & his subitis in honestam motibus, quibus ad actus deliberatos, & meritorios exercendos amplius, potentiusque, quem habitibus ex parte actus primi Angeli præueniuntur, instructos Angelos in creationis instanti adeo fuisse, eadem, potiori, & ratione censendum est, quod ipsum de pio affectu credendi reuelatis indeliberato eadem ratione probatur, vt patet.

3. Dicendum secundo: Angeli non habuerunt spei supernaturalem, & Theologalem actus, secundum substantiam sumptos adhuc, in primo instanti creationis. Hæc conclusio Theologi aliqui facile adherere, quod scilicet putarent in eo instanti beatos perfectæ patriæ beatitudinis fuisse, cum tamen obiectum spei debeat esse positum absens, & duratione futurum: quod in vico illo indiuisibili instanti durationis in quo haberetur, est impossibile, alij facile aduersabuntur, qui vel non requiri absentiam absolutam possunt, & futurationem durationis sed absentiam sperandi boni præcisius solum pro natura priori ad actum spei, & possessionem boni posterius adhuc natura obtinere nisi in ordine ad hæc instantia priora, & posterio- ra requiri futurationem boni, ac de ea iudicium, vt spes concipiatur: quare, etsi pro eo instanti creationis vincto beata data Angelis fuerit, dummodo, non in priori natura ad spei actum concipiendum, sed posterius natura ad ipsum futura concipiatur, haberi ab Angelis spes beatitudinis perfectæ, (atque eodem modo etiam imperfectæ) potuit. Hanc tamen subtilitatem scholasticam reieci, ex instanti t. 2. de ente supernaturali, controu. 2. de spe: quare, si in te instanti creationis beatitudine perfectæ, & idem est de imperfecta, si qua est viæ, donati Angeli sunt, de ea spem, nec in eodem instanti concepsisse illos, nec concipere potuisse defectu iudicii futurationis propriæ, & temporariæ ad actum spei concipiendum necessarij certo colligeretur. Sed quoniam de perfectæ beatitudine, ea suppositio mihi & communi Theologorum sensui falsa est, de imperfecta vero, & viæ, non item (vt cert. 3. ostendam) & pro qua ratio illa vim habet: probabo independenter ab eo, quod habita ab Angelis, vel altera, vel vtraque, in creationis instanti fuerit vniuersaliter à priori.

4. Nullus actus voluntatis deliberatus, atque plene, & absolute liber creatura rationali essentia sua impotente, & absolute exercitij libertatis in vico instanti, vt quæst. 4. ostendam, elici potest: quare nec ab Angelo in instanti creationis, atque omnis actus spei propriæ & theologalis essentia sua est absolu-

te liber: ergo nullus actus spei propriae & theologalis haberi ab Angelo potest in instanti suae creationis. Discursus est legitimus. Maior probanda ex q. 3. ac hic probationes prolixae & intempestive anticipemus difficultatis ex instanti ibi examinanda: & decisionis contra plerisque, ex antiquis, & recentioribus omnes statuenda. Minorem ex principio apud omnes fixo, & dignitate proinde Theologica, sic proba. Spes propria, & essentia sua, prout à desiderio specialiter, & strictè dicto differt, non solum in bonum absens tendit, sed etiam arduum; ita, ut, in arduum sit, & cogitur, ac proponatur actus spei propriae erga illud concipi omnino repugnet: nequit autem concipi actus spei essentia sua ex propositione, & cognitione boni, quia etiam ardui, siue arduitas in eius affectione, quin essentia sua concipitur absolute, & plene liber: ergo omnis actus spei propriae & Theologalis essentia sua est absolute liber, ut in minori assuebamus. Maior proximi huius syllogismi, est commune axioma, & dignitas Theologica in materia de spe. Minor probatur: quia ut dixi citato loco, & controu. de spe, arduitas obiecti (in quouis stet) necessario proponenda ex parte ipsius, ut illud sperare propriae spei actus absolute possimus, nequit necessario requiri proponenda, ex parte obiecti, ut motiuum, & ratio, ad illud prosequendum inducens (ex quo recentiores aliquot, qui minus rem, & essentia actus spei propriae Theologalis illam ex parte obiecti propositionem necessario, & essentialiter ad eum concipiendum contra Theologikum axioma negare tentarunt) sed ut quid ab illo obiecto prosequendo retrahens voluntatem, & contra quam animi, & voluntatis erectionem, specialem, & propriam actus spei essentialiter importat, in qua eius pra. aliis desiderii actibus nobilitas perfectio, ac meritum maius constituitur actus propriae, & Theologalis spei essentia sua ab una propositione bonitatis obiecti inducente ad eius propositionem, altera vero retrahente ab eiusmodi prosecutione procedit. Atqui omnis actus voluntatis ab una propositione retrahente, altera vero inducente, ad sui obiecti prosecutionem, est actus plene, & absolute liber, ut ex definitione actus liberi voluntatis statum, Philosophis, & Theologis cunctis axioma & dignitas est: ergo omnis actus spei propriae, & Theologalis essentia sua plene, & absolute liber est, ac procedit: ac subinde nullus actus spei propriae, & Theologalis non plene, & absolute liber esse potest: quod in minori assuebamus: atque ad demonstrationem nostrae conclusionis ostendendum restabat. Nec recurras ad actum imperantem actum spei diuinitus in Angelorum voluntates tunc immensum, quo indifferentia illa voluntatum ex arduitate propositionis determinaretur in actu primo ad sperandum, ut de actibus intellectus ad quos de se, & obiecti propositione ipse esset indifferens dicebamus, & de aliis voluntatis saltem à voluntate ipsa imperabilibus dici potest: erectio illa quippe animi, & voluntatis contra boni arduitatem spei actui essentialis dicit voluntatis à se ipsa motum, & conatum, quo se ipsam ad bonum, et si arduum agat, qui plane deficeret, si à Deo immediate, vel medio imperij actu ad illud arduum prosequendum ageretur, ac proinde, & animi erectio spei essentialis illi actui imperato deficeret, qui subinde, non spei actus, sed strictè dicti desiderij foret: quod secus haberet, si voluntas ipsa deliberate actum spei contra boni arduitatem imperaret: tunc enim manere voluntatis se ipsam agentis contra arduitatem erectio: sed tamen in illo solo creationis instanti ad deliberandum de imperio illo, quo se proprie agerent, duratio necessaria non erat.

5. Dicendum est secundo de actu voluntatis amoris Dei super omnia. Nullus actus amoris Dei, super omnia formalis & explicitus Angelis adfuit in primo instanti suae creationis: siue naturalis formalis, & expressus. Amor Dei super omnia, siue supernaturalis solum secundum substantiam, & modum, ex actu fidei supernaturalis ac diuinæ (quod verius reputo) admitatur possibilis. Dixi de amore Dei super omnia de quo solum esse potest difficultas, quia de uelleitate, & complacentia, quadam leui & prorsus inefficaci in Dei bonitate quomodo cumque, etiam naturaliter abstractae, tunc ab Angelis cognita dubium non est, quia tunc eam habuerit, quam ab scholasticis supponitur potius, quam disputatur. Dixi etiam de amore formalis, & expresso seu explicito, quia de virtuali solum,

& implicito alia est ratio, ut videbimus concl. 3. ita vero intellecta & explicata conclusio probatur, ex dictis primis, facillime. Nullus actus plene, & absolute liber, pro unico, & indiuisibili instanti creationis haberi ab Angelis potuit, ut ex q. 3. supposuimus; aut omnis actus amoris Dei super omnia formalis expressus, & explicitus essentia sua est plene, & absolute liber: ergo nullus amor formalis, expressus, & explicitus potuit haberi ab Angelis, pro illo unico, & indiuisibili instanti suae creationis, quare nec habitus ab Angelo pro eo instanti fuit. Minor sola nunc probanda in hunc modum erit. Omnis actus amoris Dei super omnia formalis expressus, & explicitus est actus voluntatis essentia sua comparatiue bonitati Dei, cum bonitate creaturam, quæ possent voluntatem Angelis à Dei amore diuertere, atque prelatius bonitatis illius Dei bonitati huic creaturam, etiam non in particulari, & indiuisibiliter sumptæ, saltem sub communiori conceptu bonitatis delectabilis (non quidem materialiter, & sensibilibus, quod in Angelis locum non habet) cum prosecutione bonitatis Dei incompossibilis. ergo amor Dei super omnia formalis expressus, & explicitus, quæ talis essentialiter procedit à duplici cognitione altera retrahente, altera inducente, in eiusmodi amoris, ac subinde, ut plene, & absolute liber, quare nullus actus eiusmodi amoris non plene, & absolute liber haberi ab Angelo potest, ut de actu spei nuper concludimus. Ratio ex recurso ad actum imperij à Deo immensum tunc voluntatibus Angelorum: præclara enim est in simili de actu spei n. 4. sub finem.

6. Dicendum est tertio, actus amoris Dei super omnia, virtualis, & implicitus, supernaturalis, & ex fide supernaturali progeniens Angelis adfuit, in suae creationis instanti, secus naturalis Dei super omnia amor virtualis adhuc, & implicitus. Sola fere intelligentia, & explicatione amoris Dei super omnia virtualis, & impliciti conclusio tota, quoad utramque, eius partem probata efficitur (me iudice) manebit. Est igitur amor Dei super omnia virtualis & implicitus amor, seu affectus complacentiae in Deo, eiusque bonitate à Deo adhaerens voluntati ad ipsum affectui (nulla adhuc comparatione praeterita facta, cum bonitate creata delectabili qua posset à Diuinae bonitatis, ac Dei ob illam amore, & affectu illo complacentia in illis distrahi, ac diuelli) vi nulla bonitate, bono delectabili, tunc etiam pro natura posteriori occurrente à semel iam pro natura priori conceptu amore Dei, & affectu complacentiae in ipso, cuiusque bonitate à Deo adhaerens affectui, non solum auelletur distrahi quidem, suspendiue inchoatione deliberationis, ut eo posset abstinere vltatenus posset: neque enim pro eo instanti durationis, in quo, & si pro natura priori amor ille & complacentia affectui in Deo, cuiusque bonitate concepta semel est, pro posteriori adhuc natura citra contradictionem, quam affectui illa adhuc affert, potest Angelo ipsi non adesse. Hinc prima conclusionis pars affirmatiua, facile probatur. Siquidem in illo creationis instanti, ita per cognitionem supernaturalem fidei proponi Angelis summa Dei bonitas potuit, ut nulla bonitas delectabilis, creatura, quæ à complacentia, in Deo, eiusque bonitate, ita tenaciter adhaerens diuineretur, si pro toto illo instanti vel saltem pro naturae priori ad eius elicentiam proponeretur: ergo ea complacentia, in Deo, cuiusque bonitate, seu virtualis, & implicitus Dei amor super omnia supernaturalis per se dei supernaturalem cognitionem potuit concipi, subinde, & indeliberate ab Angelo pro eo instanti, fidei etiam habitu instructo, cum ex parte potentiae, & cognitionis supernaturalis fidei proportionata obiecto proportionis ab omni cognitione, & motu retardante experire facultates, & principia necessaria Angelo adiut: ergo de facto in Angelis in eo instanti creationis, virtus consequentia probata est in simili conclusione prima num. 2. & cert. 1. concl. 1. num. 4. & concl. 1. num. 8.

7. Negatiua pars, & secunda nostrae conclusionis probatur, quia amor Dei super omnia non solum formalis expressus, & explicitus, sed virtualis, & implicitus, de quo nunc, non solum quoad modum, sed quoad substantiam adhuc, naturalis prorsus repugnat, ut de de Charitate Theologica agentes ostendimus, ad de core supernaturali

supernaturali controu. 3. atque si renacissima illa adagio creaturæ rationalis Deo, cuiusque summæ bonitati, quam complacentia in ipsis explicata, & amor Dei super omnia implicitus, & virtutis continet, satis pendatur, & penetratur, ex terminis ipsis naturalem, secundum substantiam adhuc, esse non posse deprehenderetur, cum ex defectu facultatis naturæ voluntatis creatæ nudæ, nec habitu supernaturali charitatis adiutæ, tum defectus supernaturalis propositionis, obiecto proportionatæ, per fidem faciendæ iuxta Paulum asserentem impossibile esse nobis (idemque est de quauis rationali creatura) sine fide Deo placere, illam vero adeo tenaciter, & firmiter adhaerentem voluntatis Deo, eiusque bonitati, (quem amorem Dei super omnia implicitum, & virtutalem esse diximus) vt crearet omni bonitati delectabili ipsi aduerse. Deoque intensæ affectuum adhaerentem, & amorem necessariū, quamdiu est, ac potenter reiciat, amorem amicitiae, ex parte nostræ, & cuiusvis rationalis creaturæ esse, & quæ amorem, & complacentiam amicitiae in nobis ex parteque nostræ Deo afferat dubium esse non potest: insuper, si ad eam tam arctam, affectuum coniunctionem cum Deo creatæ voluntatis naturæ facultas propositionis bonitatis diuinæ substantialiter naturali potest assurgere, quidnam aliud nobilioris perfectionis, excellentiorisque coniunctionis cum Deo, quæ supra omnem facultatem, & propositionem cognitionis naturalem sit, in ea affectuum coniunctione cum Deo, quam supernaturalem vocas, erit, ratione cuius supernaturales, & habitus charitatis, & propositio bonitatis diuinæ requiruntur: si enim, neque cum his supernaturalibus adiumentis ad excellentiorem speciem suā, arctioremque & firmiter cum Deo affectuum coniunctionem creatæ voluntas potest, quam possit, sine illis, principia illa ad eam affectuum coniunctionem non requiruntur, sed de superfluo, & supererogatorio concurrent. Ac demum. Cum eiusmodi affectiva, adeo firma, cum Deo coniunctio & virtualis ac implicitus Dei super omnia, amor (quem naturalem dicis) peccato, & inimicitiae Dei essentia sua repugnat, deus nihil, & principis illis, & adiumentis supernaturalibus, amorque supernaturali tuo illico, & promptissime, ac libentissime renunciabo.

CERTAMEN III.

De Angelorum in creationis instanti Beatitudine.

1. Beatitudo propriæ, ac perfectæ talis, & minus propriæ, & perfectæ sumptæ, examinanda in præsentem cum S. Thoma, & scholasticis reliquis est, illa est patriæ secunda, & æterna hominis, vel Angeli felicitas, & quæ, seu in clara Dei visione, seu amore, siue fruitiones siue in his omnibus essentialiter adæquate consistat, præter actus hosce perpetuitatem importat: quam Recentiores plures volunt Dei visione beatæ, vt eo à visione, clara etiam essentialiter representari in eaque includi Dei possibili in via, & limitato tempore duratura essentialiter specificè differat: quod tom. 2. de ente supernaturali controu. vlt. confutamus, & obiter tomis de Trin. incarnat. ac Deo vno sepe reicimus. Propria item Beatitudo semel habita peccato repugnat: quod etiam de visione clara Dei amore, & fruitione, ex illa orris, quæ in via statu haberentur pro tempore, quo durarent, verum etiam est: & si perpetuitatis, defectu, à propria, & perfectæ beatitudine deficerent. Beatitudo, quæ creaturis rationalibus, tam Angelis, quam hominibus etiam, frequenter, & ordinaria prouidentia, vel naturali, vel supernaturali, potest in via contingere, im-

Christoph. de Origen. de Deo Vno. Tom. II.

perfecta, & impropria multo ex capite est: cum defectu perpetuitatis, & inamissibilitatis, tum si naturalis solum sit, secundum intrinsecum actuum, quibus constat sumptæ, defectu repugnantia cum peccato, tum etiam, quia, & si Dei cognitionem amorem, & fruitionem essentialiter claudat, vel concernat, vt de perfectæ patriæ beatitudine (cuius imitatio beatitudine (cuius imitatio beatitudo solum hac est) diximus; aut cognitionem solum bonitatis Dei abstractiuam, vt sui partem, vel essentialē fundamentum supponit, quoniam vero abstractiua Dei cognitio, ipsamque sequentes amor, & fruicio Dei vel pure naturales, ac solis naturalium facultatum intellectus, & voluntatis creatæ viribus habere esse possunt, vel esse possunt supernaturales, ex habitibus, & principis supernaturalibus essentialiter oriundæ; impropria hæc imperfecta, & imitatio solum, viæ beatitudo bipartienda adhuc in naturalem, & supernaturalem est, vt debita claritate impræsentiarum agatur.

2. De vtraque viæ beatitudine opportune obseruandum est, quod de naturali (de qua solum ibi agebat) Molina noster quæst. 62. comment. articul. 1. § sunt autem nonnulla: obseruauit: vtramque, scilicet, & si beatitudo propria, & perfectæ patriæ in Dei visione stet, ac subinde imperfecta, & imitatio vtraque viæ in eius abstractiua, vel fidei, vel naturali cognitione, & speculatione, quantumvis euidenti cognitione secundum rectum significatum consistat (vt de speculatiua, qua tali, ac non practica fatendum omnibus est) nihilominus in obliquo, & de connotato, vt aiunt, petere exclusionem peccati, & virtutis, ac iustitiæ exercitium essentialiter importare æque, atque curritas finitas sit, nulum, vt subiectum aprium essentialiter requirit, ac insuper Dei amorem, ac de ipso fruitionem essentialiter etiam concernere. Primum probat bene Molina, ex Aristotele, qui nouem totis libris. Ethicorum de actiua, seu practica, & morali felicitate, & beatitudine tractatum præmisit, ac lib. 10. de contemplatiua disseruit, ostendens illam ad contemplatiuam hanc beatitudinem naturalem, viæ huius, quam solum nouit, & examinabat necessario ex parte subiecti, requiri, atque essentialiter supponi: quod ipsum de supernaturali per fidem pro hac viæ statu habenda diceret, si eam assecutus esset, dicensque à nobis debet, qui eam sumus Dei gratia assecuti, cum sit de vtraque ratio euidentis, & communis: etenim felicitas, & beatitudo rationalis creaturæ in nullo eius statu esse concipere potest cum aliquo, quod summa miseria, & disconuenientia creaturæ illius, quæ rationalis sit (cuiusmodi peccatum, & iniustitia essentia sua est) imo nec sine consonantia, & conuenientia cum ipsa, quæ est rationalis, in virtutis, & iustitiæ exercitio antea, vt minimum, habito, ac non retractato moraliterque perseverante: quocirca & si directæ beatitudo vtraque naturalis absolute talis, vel speculatiue solum, directæ in alterutra bonitatis Dei naturali, vel supernaturali cognitione consistat, tamen ex parte subiecti peccati exclusionem ac virtutis, & iustitiæ exercitium absolutum essentialiter supponit. Secundum vero æque facile probatur, quid enim felicitatis, & beatitudinis Dei bonitatis, vel euidentis naturalis, vel fidei supernaturalis cognitio rationali creaturæ afferre potest, quæ non amicum Deum, aut amet, aut saltem probabiliter repræsentet, sed potius certo inimicum, quem odio habeat, & suorum criminum, in viæ adhuc statu iudicem timeat? nec potius eo, cuiusque cognita bonitate fruatur, & si nondum pœnis inflicte ditum, & insensissimum patiat, & doleat altorem?

3. Dicendum est primo Angeli in primo instanti creationis habuerunt imperfectam viæ beatitudinem naturalem, & supernaturalem beatitudinis patriæ imitatio: est communis Theologorum conclusio, & si veteres de naturali solum viæ beatitudine egerint, etiam S. Thomas, quæstione cit. 62. a. 1. fors quia ea de beatitudine super-

9 natu